

גיליון מס' 558 פרשת שמיני החודש
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

לזכות
בחורי הישיבות
מחזיקי העולם
חזקו ואמצו

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - שואלין ודורשין קודם החג

איך מקיימים שואלין ודורשין קודם לחג

קי"ל (פסחים ו' א' או"ח סי' תכ"ט ס"א) דשואלין ודורשין בהלכות החג קודם לחג ל' יום, ואיכא נפק"מ לענין שאלה בעלים כמבואר בחו"מ (סי' שמ"ו סי"ג), וכדאי' במסכת בבא מציעא (צ"ז א') אמרו ליה רבנן לרבא שאל לן מר, אקפיד, אמר להו, לאפקועי ממונאי קא בעיתו, אדרבה, אתון שאילתון לי. דאילו אנא מצי אישתמוטי לכו ממסכתא למסכתא, אתון לא מציתו לאישתמוטי. ולא היא, איהו שאיל להו ביומא דכלה, אינהו שאילו ליה בשאר יומי. וכמבואר בט"ז (או"ח שם סק"א), דכל אלו הל' יום הרב שאול לתלמידים להלכות החג, ויש להסתפק אם באלו הלכות החג גופייהו יכול הרב לברר איזה מהם ללמדם אם להשתמט לאיזה שירצה שוב אין שאול להם, ואפשר דכיון דעכ"פ מחויב ללמד דוקא בהלכות החג שאול להם מיקרי, אך לכאו' הטעם ששאלו להם שיש לו להודיעם ההלכות הנצרכות להם וא"כ אינו יכול לברר רק מה שהם צריכים, ושאלתי ד"ז מקמיה רבנו זצ"ל, והשיב במכתב, עליו ללמד כל המשנה ברורה ה' פסח.

מצוה מן התורה בפסח ושאר מועדות

רבינו זצ"ל כתב בתשובה, דשואלין ודורשין קודם החג הוא מצוה מן התורה, (מועדי הגר"ח ח"ב סימנים נ"ח נ"ט וכדיליף לה בפסחים ו' ב' מקרא דמשה עומד בפסח ראשון ומזהיר על פסח שני, וכדעת הב"ח סי' תכ"ט, והגר"ז שם ס"ל שהוא מדרבנן וכ"ה בלבוש ס"א, דקרא אסמכתא בעלמא, ועי' מאירי פסחים שם וקוב"ש אות כ"ב). ואף דקרא דמייתי קאי על פסח שני מ"מ אין בין פסח ראשון לשני אלא מה ששנו בפסחים (צ"ה א') ע"ש ובזה שוין, וה"ה שאר מועדות, (שם סי' ס"ב), וכתב רבינו זצ"ל דיתכן דיוצאין בלימוד הלכות יו"ט ולא רק בהל' הפסח, (שם ח"א סי' י"ט).

ת"ח היודע הלכות והסמוך על שולחן אביו

כתב רבינו זצ"ל, דגם ת"ח היודע כל ההלכות חייב מדין שואלין ודורשין לחזור ההלכות, (שם סימן ס), וגם בחור ישיבה שסמוך על שולחן אביו, ואביו יודע וחוזר ההלכות, לא סגי בהכי, וגם על הבן ללמוד ההלכות (שם סי' ס"א) וגם קטן כתב רבינו דבדואי חייב בזה, (שם ח"א סי' ט"ז).

להקדים שואל בענינו של יום

הר"ן כתב בפסחים (ו' א') ובמגילה (ב' ב' ד"ה פורים) דכיון דשואלין ודורשין קודם החג בהלכות החג, נחשב השואל בענין החג שואל כענין, ויש להקדימו לשואל אחר, וכתב רבינו זצ"ל דכל זה בשואל שלא בענינו של יום, אבל אם בא א' בפורים ושואל בהלכות פורים השואל בענינו דיומא קודם, (שם סי' ס"ג ויל"ע אם הוא דוקא ככיו"ב דשואל מענין מועד או ה"ה כל שאלה של או"ח וחר"מ שנוגע ג"כ בו ביום כמצוי בכל שואל בבית הוראה, ועי' בפר"ח סי' תכ"ט דתמוה לומר דהשואל בפורים הלכות פסח יתיה קודם לשואל בהלכות פורים גופייהו).

שואלין ודורשין בנשים ובקטנים

כתב רבינו זצ"ל, דנשים אינם בחיוב שואלין ודורשין קודם החג, כיון דהוא פרט בחיוב הכללי של ת"ת, ונשים אינם בת"ת, (מועדי הגר"ח ח"א סי' י"ד וכ"כ הקהילות יעקב מגילה סי' ג' דנשים פטורות משואלין ודורשין שפטורות מת"ת), וכתב רבינו זצ"ל דאע"פ שנשים חייבות בלימוד ההלכות שעליהם לקיים מ"מ שואלין ודורשין לא שייך בהם (שם סי' י"ח), ולגבי קטנים כ' דבדואי חייבים במצוה זו כמו בת"ת, (שם סי' ט"ז) ובמכתב אחר כ' טוב שיתחנך, והיינו שיתחנך גם במצוה זו של שואלין ודורשין.

עוסק במצוה בשואלין ודורשין

כתב רבינו זצ"ל, דאע"פ שבמצות ת"ת אין פטור עוסק במצוה פטור מן המצוה, כשעוסק בשואלין ודורשין קודם החג יש פטור עוסק במצוה, דהוא מצוה בפ"ע, (שם סי' י"ז ובפרט אם הטעם דל"ש בת"ת בגלל שגדול תלמוד שמביא לידי מעשה דכאן עיקר החיוב הוא להביא לידי מעשה כשיבא החג, וכמשי"כ הבית יוסף (סימן תכט אות א ד"ה תניא שואלין) דדיני פסח על כל פנים צריך להודיעם לעם קודם לפסח שלשים יום כדי שיהיה להם שהות רב להתעסק בטחינת החיטים ואפיית מצה והגעלת כלים וביעור חמץ דאילו בפסח לית להו תקנתא אי לא עבדו להו כהלכתיהו מקמי הכי, וגם הטעם שכ' הגרעק"א יו"ד סי' רמ"ו דבת"ת אין פטור עוסק במצוה דכל תיבה מצוה בפ"ע ל"ש כאן (וע"ש בתל תלפיות סי' תתקס"א לגבי דרשת החג). וע"ע בס' דרך שיחה ח"א עמוד תצ"ט בעוסק בלימוד עם בנו דאינו ככל ת"ת שאין פטור ממצוה דמקיים מצות ושנתם לבניך, ועי' במועדי הגר"ח שם דאשה העוסקת ללמוד הדינין שלה יש לה פטור דעוסק במצוה).

שואלין ודורשין בפרשת החדש ופרה

רבינו זצ"ל היה חושש לעמוד בד' פרשיות לחוש להדעות שהם של תורה, דיש מהראשונים שכתבו בחיוב קריאת פרשת פרה והחדש שהם מה"ת מצד שואלין ודורשין קודם לחג, עי' בחק יעקב (סי' תכ"ט סק"ג) מהרוקח (הל' פורים סי' רמ"א) שקריאת פרשת החדש ופרשת פרה הם בכלל שואלין ודורשין קודם החג, וכן עי' מחזור ויטרי (סי' ר"מ) וס' הפרדס לרש"י (סדר פרשיות) שקורין פרה קודם הפסח משום שואלין ודורשין קודם הפסח ל' יום. וי"א דה"ה בכל ד' פרשיות וכמו שהביא רעק"א (סי' רפ"ב ס"ד) והמשנ"ב (שם סק"ג) והביאוה"ל (שם ס"ד סוד"ה או) דדעת הגינת ורדים (כלל א' סי' ל"ו) דכל ד' פרשיות מה"ת, וכמו שהביא הא"ר (סי' תרפ"ה סק"ב) להוכיח מחידושי הרשב"א ברכות (י"ג א' ד"ה לימא) וכו"ה בתוס' ריה"ח (שם), וכן עי' בשו"ת בנין שלמה (סי' נ"ד ד"ה ועוד), ולכן היה עומד בכל הד' פרשיות בקריאת"ת כמו בקריאת פ' זכור דאורייתא, ועי' בשערי רחמים על שערי אפרים (שער ד' סק"ח) שיש מקומות שנוהגים לעמוד בקריאת כל ארבע פרשיות.

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר בר"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל הנצב"ה

הפצת ספרים שע"י מערכת "קובץ גליונות"

להזמנות: **053-3145900** k.gilyonot@gmail.com

משלוחים חינם ברחבי הארץ בכפוף למוקדי הפצה

רשימת הספרים

אדרת אליהו (רבי אליהו דושניצר) - 65 ₪

דעת נוטה ויקרא - 40 ₪ אריד בשיחי ח"ב - 30 ₪

דברי שי"ח ח"א - 40 ₪ כח התורה - 40 ₪

עבדא (על מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין) ב' חלקים - 120 ₪

אגרת הגר"א (ביאורים מהמשגיח הגה"צ רבי דן סגל) - 25 ₪

אגרת הרמב"ן (ביאורים מהמשגיח הגה"צ רבי דן סגל) - 25 ₪

קונטרס הזכרונות (ממרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל) - 40 ₪

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שנים קדמוניות

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

השבועות הבאים בעזה"י:

חודש ניסן ובין הזמנים - החברותא הגאון רבי אלעזר צדוק טורצ'ין (י"ב ניסן תשנ"ח)

חודש אייר - בן דודו של רבינו הגר"ח גריינמן, הגאון רבי אברהם רייסנר.

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצ"ל (כ"ט אדר"א תשמ"ו)

רב גדול ומפורסם, והילדים ביקשו לכתוב עליו לכל הפחות תואר הרב, הם באו בבקשתם ובשאלתם אם מותר להם לשנות מצוואת אביהם, וענה להם רבי יעקב בעוד ימים אחדים נוסע אני לארץ ישראל ובודאי אבקר את הסטייפלר ואשאל ממנו את השאלה.

ובבוא אל הסטייפלר מצא אותו שוכב במיטה ומעיין בספר, הוא הניח את הספר על הכסא וקם מהמיטה, ודיברו זמן מה, אח"כ שאל אותו רבי יעקב את השאלה.

תמונה נדירה בפרסום ראשון:

רבי יעקב קמינצקי במדרגות ביתו של מרן הסטייפלר

'מענין מאוד' ענה הסטייפלר, עכשיו אני מעיין בשאלה זו והנה פה בספר...

והיה מסיים רבי יעקב קמינצקי בהתפעלות: הלא תראה שרוח הקודש שרתה בבית מדרשו.

קניתי מעיל לספר תורה

רבי יעקב זצ"ל התגורר בארצות הברית אבל מצודתו היתה פרוסה על מרחבי העולם, והיה לו הערכה נדירה כלפי רבינו, למרות הבדלי השנים.

מסופר, שבשנת תש"מ הגיע לארץ ישראל להשתתף ב'כנסיה הגדולה' שהתקיימה בירושלים. עם שובו נשאל על ידי אחד מתלמידיו, האם קנה דבר מה בארץ... הוא השיב ברצינות שכן, 'קניתי מעיל לספר תורה' סיפר בהתרגשות. לפליאת מקורבו סיפר שהיה בבני ברק ופגש את בנו של הסטייפלר, רבינו זצ"ל ונכח בו שהוא בקי בכל מכמני התורה, וראה שבגדיו בלויים במקצת, וביקש רשות לקנות לו חליפה עבורו, ורבינו הסכים. וזה כוונתו שקנה מעיל לספר תורה...

רבי יעקב קמינצקי זצ"ל

[א"ה, עובדא זו התפרסמה בכמה מקומות אך אין לו מקור מכלי ראשון, נודה אם מאן דהוא יוכל לכון אותנו למקור מוסמך, יפנה אלי, יצחק גולדשטוף, עורך הגליון.]

טלפון בקול רם

על הערכתו הרבה של רבי יעקב כלפי רבינו ניתן ללמוד מעובדא אחרת. היה זה כאשר הגיע אל רבי יעקב עסקן פלוגי מארץ ישראל וביקש את סיועו אודות בעיות שהתעוררו עם 'בית החיים' בארץ ישראל שיש שם חשש חילול עצמות וכו', והעסקן הזכיר שמוותיהם של הרבנים שמכירים את פעליו, ובין השאר הזכיר את שמו של רבינו. למשמע שמו של רבינו נענה רבי יעקב, ואמר שיואל לסייע אך ביקש תחילה לשמוע מרבינו עם כך הם פני הדברים.

מכיון שהדרך היחידה לשוחח עם רבינו היה רק על ידי מכתב או פנים אל פנים, כי לא החזיק בביתו מכשירי טלפון, הוא יצר קשר טלפוני עם בן רבינו הגאון רבי אברהם ישעיהו שליט"א, וביקש שרבינו ישוחח עמו בטלפון. הבן עשה כדבריו וביקש מרבינו שיזדמן לביתו, והתקשר אליו. ואכן מפני כבודו הגיע רבינו לבית הבן, שחייג אל ביתו של רבי יעקב.

אך מכיון שרבינו היה מופקע מכל עניני הקידמה והמכשירים המתקדמים, לא ידע איך לשוחח בטלפון, ולכן הבן שליט"א השמיע את קולו של רבי יעקב על מצב הרמקול, וכך שוחח עם רבינו. והיה זה אחד מהפעמים הבודדות שרבינו ניהל שיחה דרך הטלפון.

בן רבינו רבי אי"ש קניבסקי שליט"א

בנו הגאון הגדול רבי שמואל קמינצקי שליט"א

זקן ראשי הישיבות בחו"ל

רבי שמואל שליט"א הגיע כמה פעמים לרבינו, והיה מתבטל אליו מתוך ענווה מופלגת, רבינו לעומתו החזיר לו כבוד ונהג בו חשיבות רבה.

באחת הפעמים כשהגיע, שאל את רבינו כמה שעות צריכים ללמוד בימי 'בין הזמנים' כשאין את המסגרת הרגילה, וענה לו רבינו בפשטות, כל היום צריכים ללמוד, 'בין הזמנים' זה רק בקבר...

היכן יותר מתעלים

במקרה אחר הגיע רבי שמואל עם גדולי תורה נוספים מחוץ לארץ, הגר"א שכטר ועוד ושאלו את רבינו מדוע לא גדלים בתורה באמריקה, כמו בארץ ישראל ורבינו ענה אוירא דארץ ישראל מחכים (ב"ב קנ"ח ב').

וכשהלכו, אמר לשואל כי אמנם הטעם שאמר נכון אבל יש עוד טעם, ששם בחוץ לארץ הרדיפה שם אחרי הממון היא רבה מאד, ודבר זה מפריע. וראה לדבר שמצינו במבול שכתוב 'ותשחת הארץ', היינו שזו מציאות במקום המשפיעה על בני האדם, וממילא גם בענין ההתעלות ברוחניות הוא כך, שהרדיפה של אנשים אחרי הממון משפיעה על המקום.

הגאון רבי משה צביון זצ"ל - שלושים לפטירתו

היכן הוא

רבי משה זצ"ל מחשובי התלמידי חכמים בעיר בני ברק, למד עם רבינו בילדותו בישיבת תפארת ציון ובהמשך בישיבת לומז'א בפתח תקוה ואח"כ בכולל חזון איש. וסיפר חתן רבינו הגאון רבי יהושע צביון שליט"א, שהינו בן אחיו של רבי משה, שבשמחות המשפחתיות היה רבינו מצפה לבואו של רבי משה וכשהגיע

רבינו (מימין) יד ביד עם ידידו מילדות רבי משה צביון בעת שמחה משפחתית

היה מדבר עמו בחביבות רבה, ולא פעם כשהיה מתאחר היה רבינו כבר שואלו 'היכן משה'לה' - זה הכינוי שהיה זוכרו עוד מימי הילדות עת שהו יחד.

[א"ה, יש בינו לבין רבינו דו"ד בדין אין מתכוין בשביעית ומחוסר מקום השמטנו]

הביקור אצל מרן הסטייפלר

רבי יעקב זצ"ל ביקר בארץ ישראל כמה פעמים, וסיפר רבינו שבאחת הפעמים האחרונות שהיה בארץ, כאשר רבי יעקב היה בערך בגיל תשעים, הוא אמר להסטייפלר שהיות והוא כבר חלש ואין לו כוח ללמוד, אז מה הוא עושה, נותן ברכות ליהודים....

בענין זה בנותן טעם להעתיק כאן מספר 'הסטייפלר' מה שסיפר נכדו הגאון רמ"ז שליט"א: סיפר חתנו של רבי יעקב קמינצקי מה ששמע מחמיו, פעם בעמדו לנסוע לארץ ישראל, נכנסו לביתו אנשים ושאלו ממנו שאלה, אביהם נפטר לפני כמה חודשים, ועליהם להקים מציבה על קברו, אולם יש להם בעיה קשה מאוד, היות ואביהם ציוה לפני מותו שלא לכתוב עליו שום תארים, אביהם היה